

Enheten för samhällsskydd
Länsstyrelsen i Dalarnas län

Växel: 010-22 50 000
www.lansstyrelsen.se/dalarna

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se
SOU 2019:7
Skogsbränderna 2018
Dnr: Ju2019/00404/L4

Länsstyrelsen i Dalarnas läns yttrande över betänkandet ”Skogsbränderna 2018” SOU 2019:7

Sammanfattning

Under sommaren 2018 pågick i Dalarnas län två större skogsbränder och ett stort antal mindre och medelstora skogsbränder samtidigt som torka, foderbrist och utsläpp av farliga ämnen också drabbade länet. Erfarenheterna från sommaren 2018 visar tydligt att allvarliga skogsbränder kan inträffa samtidigt på många olika platser i landet, samtidigt som andra samhällsstörningar pågår, och att detta kräver en utvecklad nationell samordning, regional samordning och lokal förmåga. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) bör fokusera på den nationella nivån, länsstyrelsen i respektive län på den regionala nivån och kommunen samt kommunens räddningstjänst/brandkår på den lokala nivån. Principer och förhållningssätt i det svenska krisberedskapssystemet skapar robusthet vilket även är en viktig faktor i planeringen för det civila försvaret som nu återupptas.

Utredningen innehåller många bra slutsatser som exempelvis behov av en enhetlig nomenklatur, tydligare systemledning och bättre samverkan, vilka redan presenterats som förslag i SOU 2018:54 *En effektivare kommunal räddningstjänst*. Länsstyrelsen anser samtidigt att flera av förslagen i utredningen gör att krisberedskapssystemets förhållningssätt frångås och att principer med lokal, regional och nationell nivå riskerar att bli otydliga. Länsstyrelsen anser att alla tre nivåer behövs för att vi ska kunna hantera framtidens skogsbränder vilket även utredningen redovisar. Länsstyrelsen i Dalarnas län instämmer i vad experten Jörgen Peters har framfört i ett särskilt yttrande (s. 311).

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om ändring i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor 4 kap. 10 §, att staten delvis ska kunna ta över den kommunala räddningstjänsten, det vill säga endast själva insatsen och inte hela organisationen i en kommun/förbund. Enligt avsnitt 1.1 i utredningen.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om ändring i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor 6 kap § 2 och § 3 att MSB ska få mandat att inrikta och prioritera tillgängliga resurser i en nationell funktion när så krävs. Enligt avsnitt 1.2 i utredningen.

Vidare utredning krävs dock innan ändringen genomförs för att klargöra en gränsdragning mot länsstyrelsernas möjlighet att efter beslut från regeringen prioritera och inrikta statliga och internationella resurser som ställs till förfogande enligt 6 § i förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om ändring i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor 7 kap. 2 § att kommunernas självrisk ska sänkas till ett lägre belopp om särskilda skäl föreligger. Enligt avsnitt 1.2 i utredningen.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget till ändring i förordning (2008:1002) med instruktion för myndigheten för samhällsskydd och beredskap 1 § 2 punkten, att MSB är den myndighet som ska samordna kommunerna arbete med LSO. Enligt avsnitt 1.3 i utredningen.

Länsstyrelsen delar inte utredarens slutsats att MSB bör ta över länsstyrelsernas roll när staten behöver överta ansvaret för räddningsinsatser samt statens roll för att främja kommunernas efterlevnad av LSO, förslag som tidigare presenterats i SOU 2018:54 *En effektivare kommunal räddningstjänst*.

Länsstyrelsen föreslår att MSB samordnar nationell upphandling av skogsbrandflyg för bevakning av skogsbränder.

3. Det svenska skogslandet

En tillfredställande beredskap mot skogsbränder innehåller mer än bara den släckande kapaciteten. Brandförsvaret handlar också om förebyggande och förberedande åtgärder, bland annat inom den svenska skogsnäringen. Länsstyrelsen anser att en utvärdering av förebyggande åtgärder som kan påverka skogsägare och skogsbrukare runt om i landet behövs, något som saknas i utredningen. Här behöver hänsyn särskilt tas till klimatförändringar och dess konsekvenser på det svenska skogslandet liksom den ökade risken för omfattande skogsbränder.

6. Kommunal räddningstjänst

Länsstyrelsen anser att det ytterligare behöver utredas vilka åtgärder som behövs för att få ett effektivt skogsbrandförsvaret, nu och i framtiden med ett förändrat klimat. Utredningen saknar en redovisning av strategier och övergripande taktik. En del slutsatser som presenteras saknar fördjupade analyser och bedömningar som kan ligga till grund för beslut om utveckling av svensk räddningstjänst.

17.4.2 Regional nivå

Länsstyrelsen delar utredarens uppfattning om att skogsbrandflyget är viktigt för en tidig upptäckt av brand. Det är idag varje länsstyrelse som upphandlar och ser till så att flygrutter fastställs och att aktörerna har förutsättningar för att bedriva skogsbrandsbevakning enligt särskild plan. Upphandling av skogsbrandflyg är ett uppdrag som genomförs i hela landet. Uppdraget bör skötas på en samordnad nationell nivå även om ansvaret för regionala anpassningar ska ligga kvar på respektive länsstyrelse. Samordningen på nationell nivå förbättrar möjligheterna till likvärdig bevakning och samordning av bevakning över länsgränser. Länsstyrelsen föreslår att MSB samordnar upphandling av skogsbrandflyg för bevakning av skogsbränder men att regional anpassning så som flygrutter och planering ligger kvar på regional nivå.

20.1 Utredningen ska beakta Räddningstjänstutredningens förslag

Räddningstjänstutredningen innehåller en rad förslag om hur den kommunala räddningstjänsten kan förbättras, bland annat med avseende på styrning och organisering, brandförebyggande verksamhet, personal och utbildning, räddningsinsatser och kommunal samverkan samt statens stöd och tillsyn som Länsstyrelsen kan ställa sig bakom. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att uppbyggnaden av gemensam systemledning för räddningstjänsten måste anpassas efter den regionala nivån så att regional samordning möjliggörs.

Räddningstjänstutredningen har dock i sin analys av räddningstjänsten inte beaktat kommunernas eller länsstyrelsernas roll varken i rådande krisberedskapssystem, i statlig räddningstjänst eller i pågående totalförsvarsplanering. Sommarens skogsbränder och andra samtidiga samhällsstörningar, likväl som erfarenheter från tidigare samhällsstörningar, visar att det är avgörande för svensk krisberedskap att man samarbetar på alla tre nivåer; lokalt, regionalt och nationellt.

Flera förslag i räddningstjänstutredningen lämnar det regionala samordningsansvaret till MSB. Länsstyrelsen avstyrker tidigare förslag om att MSB ska ta över länsstyrelsernas roll när staten behöver överta ansvaret för räddningsinsatser samt statens roll för att främja att kommunerna följer LSO i enlighet med yttrande över räddningstjänstutredningen, se bilaga 1.

21.2 Stärkt roll för MSB när det gäller att vid allvarliga olyckor begära stöd samt att inrikta och prioritera tillgängliga resurser vid olyckor

Sommarens skogsbränder visade på behov av en nationell nivå för prioritering och inriktning av nationella förstärkningsresurser. Den nationella nivån ska kunna prioritera nationella resurser, begära internationella resurser, kunna mäkla resurser mellan olika insatser och områden och svara för en samlad lägesbild. Länsstyrelsen är positiv till ett förtydligande av MSB:s nationella roll, att MSB ska få mandat att inrikta och prioritera tillgängliga resurser i en nationell funktion när så krävs.

Vidare utredning behövs dock för att klargöra en gränsdragning mot länsstyrelsernas möjlighet att, efter beslut från regeringen, prioritera och

inriktade statliga och internationella resurser som ställs till förfogande enligt 6 § i förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap.

Stora samhällsstörningar kräver ofta en samordning av resurser som inte berör pågående räddningsinsatser enligt LSO. Gränsdragningen i resursbehoven är sällan tydlig och samordningen bör genomföras gemensamt.

23.3 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Förslaget att MSB utan länsstyrelsernas medverkan ska arbeta direkt mot kommunerna just inom LSO är ett avsteg från befintliga principer och förhållningssätt. Inom övriga områden i den samlade krisberedskapen används samtliga nivåer, nationell, regional och lokal nivå. Länsstyrelsen kommer fortsatt att ha ett stort ansvar inom området skydd mot olyckor. Länsstyrelsen vill därför framhålla vikten av att behålla en god kompetens inom området skydd mot olyckor på regional nivå för att kunna utveckla arbetet i länen. Möjligheten till detta utvecklingsarbete kommer att försämrats om en del ansvarsområden flyttas till MSB.

För att skapa en effektiv räddningstjänst är det varken nödvändigt eller lämpligt att särreglera hur den statliga inblandningen inom området kommunal räddningstjänst utan att beakta hela krisberedskapssystemet. Utredningens förslag att särreglera just räddningstjänst riskerar att skapa otydligheter mellan den nationella nivån som MSB naturligt bör inneha och den regionala nivån som länsstyrelserna har i krisberedskapssystemet. Länsstyrelsen anser att utredningen i denna fråga gjort en uppenbar missbedömning av helheten.

Allmänna synpunkter

Allvarliga skogsbränder är bra exempel på händelser som kräver effektiva räddningsinsatser enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Räddningsinsatserna genomförs parallellt med den krishantering som genomförs på lokal, regional samt nationell nivå. Hanteringen och beredskapen för händelser ska bygga på den risk- och sårbarhetsbedömning som görs på de olika geografiska nivåerna i krisberedskapssystemet. Enligt krisberedskapens närhetsprincip är det också viktigt att händelser hanteras så nära den lokala nivån som möjligt vilket skapar en robusthet för att kunna möta en situation med många samtidiga allvarliga händelser i landet.

Erfarenheter från sommaren visar på vikten av att alla aktörer tillämpar överenskomna förhållningssätt i det svenska krishanteringssystemet som bland annat nämns i den nationella vägledningen Gemensamma grunder och att övningar och goda samverkansrutiner byggs upp med utgångspunkt i detta. Att tillämpa en helhetssyn i enlighet med ansvarsprincipen för att tydliggöra behov från det egna området samt uppmärksamma behov från andra aktörer är viktigt för att skapa en effektiv hantering av situationen.

Erfarenheter från de allvarliga händelserna i Dalarna sommaren 2018 visar bland annat att det finns behov av att tydliggöra länsstyrelsens ansvar vid en samhällsstörning och hur effektiv fördelning, prioritering och mäklade av resurser kan ske mellan drabbade län vid länsöverskridande händelser.

Krisberedskap, civilt försvar och totalförsvaret

Krisberedskap och den uppbyggnad av totalförsvaret som pågår, där krishanteringssystemet utgör basen, är en viktig faktor att beakta. Länsstyrelserna har en viktig funktion i arbetet med krisberedskap (s. 261). Inom den fredstida krisberedskapen har länsstyrelserna en tydlig roll att samordna arbetet i länet. Det geografiska områdesansvaret är viktigt i uppbyggnaden av svensk krisberedskap, och därmed även civilt försvar och totalförsvaret. Geografiskt områdesansvar innebär ett ansvar att verka för att samordningen fungerar mellan alla som är inblandade i krishanteringen på lokal, regional respektive central nivå.

Kommunerna har det geografiska områdesansvaret i kommunerna. Länsstyrelserna i respektive län har det geografiska områdesansvaret i

länet (se mer om detta i avsnitt 5.4). Regeringen har det nationella geografiska områdesansvaret. Regeringen har uppdragit åt MSB att stödja samordningen av de berörda myndigheternas åtgärder vid kris.

Det geografiska områdesansvaret har en central betydelse för uppbyggnaden av svensk krisberedskap och civilt försvar och Länsstyrelsen anser att det måste beaktas när förändringar i krishanteringssystemet föreslås. De förändringar som övervägs måste beakta såväl kommunernas uppdrag i totalförsvaret som länsstyrelsernas uppdrag som högsta civila totalförsvarsmyndighet och kärnenergiberedskapen.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att dessa inte frångås inom vissa områden, såsom nu föreslås som framgår (bl.a. på s. 263) frångick den nationella nivån (MSB) de grundläggande principerna och sin egen vägledning under bränderna 2018. I avsnitt 12.1.3 anges just frågåendet av dessa principer som en framgångsfaktor (s. 130). Länsstyrelsen delar inte den framförda uppfattningen (se mer om detta på sidorna 133-134, 155, 166, 263-264 och 272). Inte heller delar Länsstyrelsen uppfattningen att nästa kris kommer att kunna hanteras betydligt bättre om Räddningstjänstutredningens förslag finns på plats och är genomförda (s. 132 och 249). Konsekvenserna av att i vissa typer av kriser frångå de grundläggande principerna i krishanteringssystemet har, enligt Länsstyrelsens uppfattning, inte tillräckligt analyserats och beskrivits, för att motivera de lagda förslagen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Ylva Thörn med handläggare Johan Erikson som föredragande. Beslutet har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Ylva Thörn
Landshövding

Johan Erikson
Handläggare

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 1

Länsstyrelsen i Dalarnas läns yttrande över betänkandet "En effektivare kommunal räddningstjänst" SOU 2018:54

Den 16 februari 2017 tillsatte regeringen en utredning av den kommunala räddningstjänsten. Till utredare utsågs Jan-Åke Björklund. Av utredningsdirektiven framgår följande: Utredaren ska analysera och föreslå hur dessa verksamheter ska kunna bedrivas på ett mer likvärdigt, effektivt och säkert sätt. En del av uppdraget innebär att utredaren ska analysera och lämna förslag till hur kommunerna ska få bättre förutsättningar att rekrytera deltidsanställda brandmän. Utredaren ska vidare undersöka och utarbeta förslag till hur kommunernas samverkan på räddningstjänstområdet kan förstärkas, utvecklas och bli mer enhetlig, såväl inbördes som med samhällets övriga hjälporgan, dvs. polisen, ambulanssjukvården och den statliga räddningstjänsten samt andra relevanta aktörer på området, till exempel organiserade frivilliga. Dessutom ska utredaren analysera och föreslå hur statens stöd till och tillsyn över kommunernas brandförebyggande verksamhet och räddningstjänst kan förstärkas, utvecklas och förtydligas.

Utredningen lades fram den 19 juni 2018 och innehåller en rad förslag om hur den kommunala räddningstjänsten kan förbättras, bland annat med avseende på styrning och organisering, brandförebyggande verksamhet, personal och utbildning, räddningsinsatser och kommunal samverkan samt statens stöd och tillsyn.

Länsstyrelsens övergripande synpunkter

Utredningen innehåller många bra och konstruktiva förslag som kan leda till effektiviseringar i kommunal räddningstjänst. Länsstyrelsen anser dock att det är mycket problematiskt att utredningen inte har beaktat länsstyrelsernas roll varken i rådande krisberedskapssystem eller pågående totalförsvarsplanering. Därmed finns stora brister i utredningens förslag. Länsstyrelsen avstyrker utredarens förslag om att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska ta över möjligheten för länsstyrelserna att överta ansvaret för den kommunala räddningstjänsten, liksom utredarens förslag om att överföra tillsynen över den kommunala räddningstjänsten till MSB.

Länsstyrelsernas roll i krisberedskapen har inte beaktats

Länsstyrelserna har enligt förordning ett omfattande ansvar för hantering av samhällsstörningar och kriser i respektive län. Länsstyrelserna har det geografiska områdesansvaret för krisberedskapen och ska bland annat hålla en uppdaterad lägesbild och samordna arbetet med krisberedskap inom länet. I samband med samhällsstörningar som sker i länet ska länsstyrelsen omgående upprätta en ledningsfunktion för samordning och information. Att länsstyrelserna upprättar ledning och stab i samband med samhällsstörningar är vanligt förekommande. Det kan vara allt från händelser likt de sommaren 2018 eller stormar, översvämningar, epizootier eller vattenbrist. Ett stort antal specialister/kompetenser från olika kompetensområden ingår i krisorganisation vid länsstyrelserna såsom exempelvis ledning och stabspersonal, geografisk information, veterinärer, jurister, miljöexperter, naturvårdsbränning, naturvårdare, agronomer, kommunikatörer etc.

Länsstyrelserna har uppgifter att vara sammanhållande för krisberedskapen under en kris men också före och efter. Exempelvis finns regionala råd för krisberedskap och skydd mot olyckor i alla län. Dessa råd har som uppgift att stödja aktörer regionalt och att säkerställa nödvändig samordning. Erfarenhet och forskning visar att en effektiv och redundant hantering av kriser och stora olyckor gynnas av lokal- och personkännedom. Länsstyrelserna arbetar kontinuerligt och strukturerat för att de olika aktörernas roller måste vara inövade, kända och accepterade.

Ett bärande argument i utredningen har varit att göra stora och omfattande räddningsinsatser mer effektiva. Vid stora och omfattande räddningsinsatser föreligger nästan alltid, så som beskrivit ovan, en parallell krishantering bland många av samhällets aktörer. Inte minst har sommarens skogsbränder tydligt visat hur räddningsinsatser är en del i en större krishantering i samhället. Utredningen har inte beaktat samspelet mellan krishantering och själva räddningsinsatsen i betänkandet. Länsstyrelsen menar att detta är en brist i utredningen och att flera övervägande främst kring statens roll hade blivit annorlunda om detta hade beaktats. Vidare anser länsstyrelsen att det inte är befogat att särbehandla just räddningstjänst i krisberedskapssystemet med de tydliga nivåerna lokalt, regionalt och nationellt.

Länsstyrelsernas roll i totalförvarsplanering och räddningstjänst under höjd beredskap har inte beaktats

Länsstyrelsen är den högsta regionala totalförvarsmyndigheten och ansvarar för att regional planering av totalförsvaret samordnas och inriktas. Kommunal räddningstjänst har en mycket viktig roll i det civila försvaret och den kommunala räddningstjänsten utgör en central organisation på det lokala planet.

Att utredningen inte haft uppdraget att beakta räddningstjänst under höjd beredskap gör att utredningen inte har något värde för ett av nationens viktigaste utvecklingsuppdrag,

totalförsvarsplaneringen. Länsstyrelserna anser att det är viktigt att det finns ett redundant sammanhängande system från vardag till höjd beredskap. Under och inför ett väpnat angrepp och höjd beredskap kan många simultana stora räddningsinsatser förväntas. Det är därför viktigt att ett system med god förmåga att hantera stora händelser såväl lokalt som regionalt och nationellt upprätthålls. I totalförsvarsplaneringen är redundans och robusthet i ledningssystemen centralt, ett perspektiv som inte har beaktats i utredningen.

Länsstyrelserna bör ha kvar möjligheten att ta över ansvaret för kommunal räddningstjänst

Mot bakgrund av länsstyrelsernas nyckelroll i den nationella krisberedskapen delar Länsstyrelsen inte utredarens förslag om att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska ta över möjligheten för länsstyrelserna att överta ansvaret för den kommunala räddningstjänsten och där med möjlighet att överta ansvaret för räddningsinsatser. Länsstyrelsen anser att räddningstjänst är en del i krishanteringen och det är därför viktigt att det följer strukturen med geografiskt områdesansvar. Detta blir särskilt viktigt kopplat till kommunernas uppdrag i totalförsvaret och länsstyrelsernas uppdrag som högsta civila totalförsvarsmyndighet.

Det finns en tydlig koppling mellan ansvaret för räddningstjänst vid kärnteknisk olycka och övertagande av kommunal räddningstjänst, ansvaren bör hänga ihop på samma myndighet.

Det kan konstateras att utredaren endast dragit erfarenhet från ett tillfälle avseende länsstyrelsernas förmåga, skogsbranden i Västmanland 2014. Länsstyrelsen kan konstatera att förmågan har utvecklats avsevärt sedan 2014 vilket särskilt visade sig i hanteringen av de större skogsbränderna under 2018, där alla 21 länsstyrelser samarbetade för att lösa uppdraget, framför allt i de hårdast drabbade länen.

Tillsynen över den kommunala räddningstjänsten bör vara kvar hos Länsstyrelserna

Länsstyrelsen delar inte utredarens förslag om att överföra tillsynen över den kommunala räddningstjänsten till MSB. Länsstyrelsen instämmer i att tillsynen kan utvecklas och förbättras men ser stora nackdelar i att lyfta bort tillsynen från det breda uppdrag som Länsstyrelsen har regionalt inom tillsyns- och beredskapsområdet, så som granskning av räddningstjänst vid Sevesotillsyn, räddningstjänst vid kärnteknisk olycka, beslut om farlig verksamhet, eldningsförbud och skogsbrandsbevakning, samt överklagningsinstans för kommunal tillsyn. Om tillsynsuppgiften tas bort från Länsstyrelserna skapas ottydlighet i ansvarsfördelningen och den regionala kompetensuppbyggnaden försvåras. Länsstyrelsen välkomnar förstärkt tillsynsvägledning från MSB, vilket har efterfrågats tidigare.

En negativ konsekvens av förslaget som länsstyrelserna även kan se är att viktig kunskap om lokala och regionala förhållanden kan gå förlorad med en centraliserad tillsynsorganisation. Det kommer att behöva byggas upp en organisation för regional tillsyn inom MSB samtidigt som länsstyrelserna även fortsättningsvis kommer att behöva ha kompetensen för de ovan nämnda uppgifterna. Länsstyrelsen anser även att det blir problematiskt ur ett överklagandeperspektiv. Problemet kan uppstå när en kommun överklagar ett tillsynsbeslut från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, vilken utgör den enda nationella, statliga expertinstansen inom området. Vilken blir då överklagandeinstans?

Övriga synpunkter och synpunkter i detalj

Bra med fortsatt målstyrning och handlingsprogram

Länsstyrelsen ser positivt på att målstyrning och handlingsprogrammen blir kvar. Det är även en klok insikt att styrningen av räddningstjänstverksamheten och den olycksförebyggande verksamheten i en kommun har olika behov av styrning. Att de operativa handlingsprogrammen genom förslaget styrs upp i sin utformning är positivt för såväl sammanhållen planering som för tillsynsverksamheten. Att regleringen av de olycksförebyggande handlingsprogrammen möjliggör att de utformas och harmoniseras mot kommunens övriga styrdokument är positivt och nödvändigt för att få ett effektivt olycksförebyggande arbete i kommunerna. Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning om att särregleringen av hur handlingsprogrammen ska antas kan tas bort då detta redan regleras i annan lagstiftning. Det är dock viktigt att handlingsprogrammen, särskilt det olycksförebyggande, antas varje mandatperiod för att det ska kunna utgöra drivkraften i kommunernas arbete. Hela konstruktionen med att kommunernas olycksförebyggande verksamhet regleras i ett dokument som mest berör räddningstjänstförvaltningen är dock problematiskt. Likaså att de flesta bestämmelserna i författningen berör brand som risk, men att handlingsprogrammen avser hela kommunens olycksförebyggande verksamhet. Länsstyrelsen anser att dessa frågor inte har beaktats i utredningen.

Länsstyrelsen delar utredningens förslag att kravet på skriftlig redogörelse för brandskyddet tas bort då åtgärden inte har haft önskad effekt. Förslaget om föreskrifter om kommunernas tillsyn över enskilda samt möjligheten att ta ut tillsynsavgift är positivt. Länsstyrelsen är positiv till införandet av ett övergripande mål inom det förebyggande området. För att målet ska få effekt krävs emellertid förtydliganden om hur målet ska tolkas och följas upp. Annars riskerar målet att inte få någon effekt.

Bra med tydligare roller och nomenklatur

Att räddningschefens roll förtydligas i förhållande till räddningsledarens och att räddningschefen tydligt ansvarar för verksamheten såväl under beredskapstid som vid räddningsinsats är positivt. Vidare anser länsstyrelsen att inget särskilt krav på samverkan mellan räddningstjänster behöver införas i författningstext, existerande skrivningar räcker om tillämpningen förtydligas. Länsstyrelsen är positiv till större geografiska samarbetsområden för räddningstjänst, men anser att sådana områden bör harmoniseras mot andra viktiga aktörer inom krisberedskapssystemet och totalförsvaret. Det nya behörighetskravet för räddningschefen borgar för en mer enhetlig struktur kring räddningstjänstens högsta tjänstemannaledning. Dagens system medför risk för otydlighet kring det yttersta ansvaret då räddningschefsrollen är otydligt definierad. Undantag från kravet på kommunal anställning för inledande åtgärder i räddningsinsatsen och som kan utföras av andra än kommunens anställda räddningspersonal är positivt och kommer kunna leda till tidigare insatser och därmed avbruten skadeutveckling vid flertalet olyckstyper.

Länsstyrelsen ser positivt på att räddningstjänsterna samarbetar kring ledningsorganisationer och att samverkan kan ske i större kluster men vill dock tillägga att samverkan med länsstyrelserna i dessa kluster är en nödvändighet utifrån länsstyrelsens geografiska områdesansvar.

Förskrivningsrätten som föreslås för MSB kring nomenklatur, märkning av personal och resurser är ytterligare exempel som underlättar samverkan vid omfattande händelser.

Bra rekryteringsåtgärder, men för lite kring mångfald och jämställdhet

Länsstyrelsen ser positivt på utredningens förslag inom området personal och utbildning. Förslagen som syftar till att öka möjligen att rekrytera deltidsbrandmän är positiva och nödvändiga. Dock anser länsstyrelsen att utredningen skulle ha kunnat lyft fram frågorna kring jämställdhet och mångfald på ett tydligare sätt.

Länsstyrelsens förslag till hur statens stöd och tillsyn kan utvecklas

Länsstyrelsen vill framföra följande alternativa förslag till utredningens förslag avseende statens stöd och tillsyn.

MSB ska främja efterlevnaden av LSO på nationell nivå och utöva tillsyn över statliga myndigheter om ingen annan gör det. Vidare ska MSB ta fram stöd på nationell nivå som länsstyrelser och kommuner kan använda i utvecklingen av räddningstjänsten.

En tillsynsvägledning för länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna tas fram av MSB, en sådan uppdaterad och heltäckande tillsynsvägledning saknas idag.

Länsstyrelsen behåller tillsynen över kommunerna och den räddningschefsbehörighet som föreslås i utredningen skulle kunna utgöra en tydlig kompetensprofil för länsstyrelsens tjänstemän som ansvarar för tillsynen över kommunerna. Länsstyrelserna samarbetar om sådan expertkompetens som faktiskt redan idag finns inom länsstyrelseorganisationerna. I en framtid kan en eventuell högre regional nivå vara en lämplig organisatorisk nivå för tillsynsexperten.

MSB har till utredningen framfört att man behöver mer än dubbelt så stor organisation som länsstyrelserna idag redovisar för uppgiften. En motsvarande ökning av resurser som utredning föreslår att MSB får tillförs länsstyrelserna vilket möjliggör en kraftigt ökad kvalitet i tillsynen.

Enligt utredningens förslag ska kommunerna kunna föreläggas att åtgärda brister med vite, ett förslag som kommer att kunna ge god effekt av den genomförda tillsynen. Detta alternativa förslag skulle leda till följande effekter:

- Ökad kvalitet på tillsynen uppnås
- Tillsynen över kommunerna sker hos den statliga aktör som har bäst kontroll på de lokala förhållanden som den kommunala räddningstjänsten ska planeras utifrån
- Nivåerna centralt, regionalt och lokalt bibehålls
- Räddningstjänstfrågor hålls ihop med arbetet inom krisberedskap och civilt försvar
- MSB:s nationella expertroll blir tydlig och möjliggör att MSB även kan vara instans för överklagande av länsstyrelsernas tillsyn
- Den dubbling av kompetens som krävs både hos MSB och länsstyrelserna till följd av uppdelade uppgifter enligt betänkandet undviks

Länsstyrelserna är helt överens om att önskad effektivare tillsyn inom LSO kan uppnås utan att grundprinciperna med lokal, regional och central nivå i krisberedskapssystemet och totalförsvarsplaneringen behöver förändras. På sätt får hela landet en effektivare räddningstjänst som en naturlig del i vår samlade krisberedskap och vårt civila försvar.

Särskilda förutsättningar i Dalarnas län

Dalarna består av 15 kommuner och är till ytan nästan 30 000km² stort. Ytan täcks till 70% av skog. I Dalarnas län har flera risker identifierats som kan leda till en händelse som innefattar såväl större räddningsinsatser men även annan samhällspåverkan med andra involverade samhällsaktörer. Bland annat finns flertalet tunga industrier klassade som Seveso-anläggningar, större dammar och vattendrag, en grogrund för sociala risker som kan resultera i motsättningar och hot mot demokrati samt flertalet stora evenemang. Händelser utifrån dessa identifierade risker kräver en regional hantering och samordning och där utgör räddningsinsatsen är en del i den stora hanteringen. Dalarna är också ett viktigt turismvärde dit många människor från Sverige men även internationellt söker sig vilket påverkar både den kommunala och regionala riskbilden. Vi ser att turismen och beläggningsgraden på anläggningar i exempelvis fjällområden och kopplat till evenemang ökar. Malung-Sälens kommun hade exempelvis 3,6 miljoner gästnätter redan år 2010, att jämföra med åretruntbefolkningen på ca 10 100 invånare. Dessa aspekter har tagits upp vid genomförda LSO-tillsyner och belyses även i granskning av kommunala detalj- och översiktsplaner samt risk- och sårbarhetsanalyser. Förståelsen för länets specifika utmaningar och förutsättningar samt kopplingen till både fysisk planering och risk- och sårbarhetsanalyser samt hur de kan påverka varandra skulle gå delvis förlorad om tillsynen enligt LSO skulle lyftas till en nationell nivå.

I länet finns idag ett regionalt krishanteringsråd samt ett regionalt näringslivsråd. I krishanteringsrådet ingår offentliga aktörer, länets räddningstjänster företräds av en särskilt sakkunnig inom räddningstjänst. I näringslivsrådet ingår 8 privata aktörer samt Länsstyrelsen, de största industrierna finns representerade men även försäkringsbolag och en regional elnätssamverkan. Råden fungerar som inriktning och samordningsfunktion (ISF) för länet och ska verka för att bästa möjliga hantering uppnås genom koordinering, inriktning och samordning.

I Dalarnas län finns idag fyra presumtiva räddningsledare, alla med lång erfarenhet och särskild behörighet. Dessa ska kunna leda insatsen när Länsstyrelsen övertar kommunal räddningstjänst, alternativt bedriver räddningstjänst i händelse av kärnteknisk olycka eller sanering. Den presumtiva räddningsledaren arbetar vid en händelse i nära samarbete med länsstyrelsens krisledningsstab och länsledning. Den presumtiva räddningsledaren ska lämna information till stabschefen på Länsstyrelsen och stödja det regionala krishanteringsrådet med beslutsunderlag.

I Dalarnas län finns sedan 2011 en resurssamordnande funktion för räddningstjänst. Funktionen har initierats av Länsstyrelsen och är en överenskommelse mellan räddningstjänsterna och Länsstyrelsen. Den syftar till att bidra till en samordning mellan

aktörer i länet så att samhällets resurser används mer effektivt. Funktionen aktiveras av presumtiv regional räddningsledare eller Länsstyrelsens tjänsteman i beredskap.

Länsstyrelsen i Dalarnas län har arbetat fram rutiner för att tidigt kunna hantera större händelser. I rutinen ingår att de presumtiva räddningsledarna och den resurssamordnandefunktionen samt en händelseansvarig vid Länsstyrelsen i Dalarnas län tidigt aktiveras då risk för att större händelser ska inträffa föreligger. Det kan vara innan en olycka skett som t.ex. vid förhöjd brandrisk eller risk för höga flöden samt vid en mindre händelse som kan riskera att bli en större samhällsstörning till exempel en olycka med transport av farligt gods. En naturlig samverkan finns idag eftersom funktionerna ofta är aktiverade även då ett övertagande av räddningstjänst inte ännu är aktuellt. Länsstyrelsen anser att hanteringen av samhällsstörningar och samverkan med räddningstjänsten starkt kan komma att påverkas om möjligheten till att ta över den kommunala räddningstjänsten flyttas från länsstyrelsen. En samverkan i vardagen krävs för att möjliggöra den regionala hanteringen vid större händelser.

I detta ärende har Camilla Fagerberg beslutat. Föredragande har varit Kajsa Sjösvärd. Johan Erikson har deltagit i beredningen. Beslutet har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Camilla Fagerberg
Länsråd

Kajsa Sjösvärd
Beredskapsdirektör